

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 322/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť advokátky [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 63/2009 a jeho uznesením z 26. mája 2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 354/2015 a jeho uznesením z 30. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť advokátky [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2016 doručená sťažnosť advokátky [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 63/2009 a jeho uznesením z 26. mája 2015 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 354/2015 a jeho uznesením z 30. novembra 2015 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza, že na okresnom súde je vedené pod sp. zn. 9 C 63/2009 konanie „v právnej veci navrhovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... proti odporcovi Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom hospodárstva SR, Mierová 19, Bratislava, o náhradu škody vo výške 64 385 750,24 €...“

Podaním zo dňa 29. 07. 2013, doplneným podaním zo dňa 21. 10. 2013, podala... na Okresnom súde Bratislava II, do konania sp. zn.: 9C/63/2009... návrh podľa... § 93 O. s. p., na vstup do konania na strane navrhovateľa, z dôvodu legitímneho právneho záujmu na výsledku sporu...“.

Sťažovateľka konkretizuje svoj vzťah k firme [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „navrhovateľka“), tak, že ako advokátka spolupracovala „so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] od jej vzniku. Výsledkom... práce pre spoločnosť bol podnet na Generálnu prokuratúru SR, ktorý... spracovala v zastúpení spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na základe udelenej a prijatej plnej moci. Podnet obsahoval právny rozbor rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ktorým od októbra 2005 úrad zvýšil ceny plynu pre domácnosti, a návrh na zrušenie tohto rozhodnutia, pre jeho rozpor so zákonom, podaním protestu generálneho prokurátora. Na Generálnu prokuratúru SR podnet osobne doručila, dňa 09. 05. 2007, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], novinárka... Aktuálne je toto rozhodnutie zrušené, na základe podnetu podaného Generálnej prokuratúre SR dňa 09. 05. 2007, a podľa vyjadrenia spoločnosti [REDAKOVANÉ] v médiách, je to základný kameň, pilier k tomu, aby spoločnosť [REDAKOVANÉ] pokračovala v žalobách o náhradu škody, t.j. v konaní na Okresnom súde Bratislava II, sp. zn.: 9C/63/2009...“.

Sťažovateľka je toho názoru, že za úspešný podnet na „Generálnu prokuratúru SR, výsledkom ktorého je zrušenie rozhodnutia ÚRSO, ktorým úrad od októbra 2005 zvýšil ceny plynu pre domácnosť... má(m), na základe zmluvy o poskytnutí právnej služby, ktorú... uzatvorila so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] dňa 22. 01. 2007, nárok na odmenu vo výške 12,5% zo zisku, zo sumy, ktorú Okresný súd Bratislava II, v konaní sp. zn.: 9C/63/2009... o náhradu škody 64 385 750,24 €, spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] prizná, pre prípad úspešnosti žaloby. Súčasťou skutkových a právnych záverov súdu vo veci sp. zn.:9C/63/2009... by malo byť aj rozhodnutie ÚRSO, ktorým od októbra 2005 úrad zvýšil ceny plynu pre domácnosti, zrušené na základe podnetu podaného Generálnej prokuratúre SR, dňa 09. 05. 2007.“.

Ďalej sťažovateľka ozrejmuje, že na Okresnom súde Bratislava I prebieha konanie vedené pod sp. zn. 10 C 143/2011 v jej právnej veci proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], o určenie, že právny vzťah, založený zmluvou o poskytnutí právnej služby z 22. januára 2007 trvá. Podľa sťažovateľky „[REDAKOVANÉ] navrhuje návrh zamietnuť, pre nedostatok právneho záujmu na požadovanom určení“ a pritom v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 63/2009, podala námietku neprípustnosti vedľajšieho účastníctva sťažovateľky, aj z dôvodu, že medzi „[REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] advokátkou, a spoločnosťou [REDAKOVANÉ] neexistuje žiadna zmluva o poskytovaní právnych služieb.“.

Okresný súd uznesením sp. zn. 9 C 63/2009 z 26. mája 2015 rozhodol tak, že nepripustil vstup sťažovateľky do konania ako vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľky z dôvodu absencie právneho záujmu ma výsledku konania. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 354/2015 z 30. novembra 2015 uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti poukazuje na to, že oboma sťažnosťou napadnutými rozhodnutiami boli porušené jej základné práva a práva garantované ústavou, listinou a dohovorom, pretože podľa jej názoru sa v týchto rozhodnutiach prejavila „Zjavná svojvôľa, negujúca, že rozhodnutím vo veci môže byť dotknuté moje právne postavenie,

práva, vyplývajúce z hmotného práva, ako aj záujem na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je rozhodnutie v predmetnej veci založené.

Zjavná svojvôľa, negujúca platnú judikatúru, podľa ktorej o právny záujem vedľajšieho účastníka ide vtedy, ak rozhodnutím vo veci môže byť dotknuté jeho právne postavenie alebo práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva, ale aj vtedy, ak je záujem na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je rozhodnutie v predmetnej veci založené.“.

Sťažovateľka považuje tieto rozhodnutia za „Nenáležité, prekračujúce rámec konania, a irelevantné pre rozhodnutie súdu o návrhu na vstup vedľajšieho účastníka do konania.“.

Sťažovateľka tiež tvrdí, že v konaní všeobecné súdy vec nesprávne právne posúdili a vykonali ústavne nekonformný výklad § 93 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého môže do konania vstúpiť každý, kto má právny záujem na jeho výsledku.

Na základe týchto skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí jej veci na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že označeným postupom a uznesením okresného súdu, ako aj označeným postupom a uznesením krajského súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka taktiež žiada uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť „za účelom opätovného prerokovania a rozhodnutia vo veci, podmieňujúc, že v ďalšom postupe je súd viazaný právnymi názormi Ústavného súdu SR“.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti môže ísť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky zaručených ústavou, listinou a práva zaručeného dohovorom rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu.

1. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka predmetnou sťažnosťou najprv napadla uznesenie okresného súdu. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie krajského súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila, a o odvolaní proti nemu rozhodol krajský súd ako súd odvolací. Z tohto dôvodu bolo

potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne II. ÚS 371/11).

2. Iné je to v prípade, pokiaľ sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením krajského súdu ako odvolacieho súdu.

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním. Základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04).

Pokiaľ ide o požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia súdu v limitoch čl. 6 ods. 1 dohovoru (a aj čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ústavný súd sa už odvolal na judikatúru ESĽP, podľa ktorej čl. 6 ods. 1 dohovoru súd zaväzuje, aby odôvodnil svoje rozhodnutie. To však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, ktorá vyplýva z čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa záverov ESĽP možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 288). Znamená to, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku, pripomienku alebo návrh, ak ide o takú otázku, ktorá nie je relevantná a nevyhnutná pre dané rozhodnutie.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie o návrhu na pristúpenie do konania ako vedľajšieho účastníka patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu usmerňovať vývoj judikatúry všeobecných súdov z hľadiska správnosti výkladu a uplatňovania zákonov (vedľajšieho účasti) za podmienky rešpektovania jeho ústavnej konformity, alebo zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (čo je kompetenciou práve najvyššieho súdu, pozri napr. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, III. ÚS 78/07).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v danej veci v medziach svojej právomoci, keď interpretoval a aplikoval príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (§ 93 ods. 1) a tieto pritom vyložil spôsobom, ktorý sa neodchyľuje, navyše už

tomto sporé málo dotknúť jej právneho postavenia (a akého vôbec), však nevysvetlila. Vstupom do konania taktiež nedosiahne súčinnosť navrhovateľa za účelom vyúčtovania mu odmeny za právne služby, ktoré mu poskytla v minulosti, avšak i keby nejakú súčinnosť mohla dosiahnuť, táto skutočnosť nezakladá jej právny záujem na výsledku konania v zmysle § 93 ods. 1 O.s.p., ktorý by odôvodňoval prípustnosť jej vedľajšieho účasti v konaní na strane navrhovateľa, keď je nesporné, že nemá žiadny právny vzťah k predmetu sporu, a rozhodnutie o uplatnenom nároku navrhovateľa na náhradu škody proti odporcovi sa akéhokoľvek jej právneho postavenia netýka, a teda nemôžu byť dotknuté žiadne jej práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva.“

Odvolací súd dospel k záveru, že „z odôvodnenia vstupu [redacted] do konania vyplýva len jej osobný (majetkový) záujem na vyúčtovaní odmeny podľa zmluvy s navrhovateľom, od ktorej navrhovateľ v roku 2007 odstúpil, za stavu, keď sa v inom súdnom konaní domáha určenia, že vzťah založený predmetnou zmluvou trvá, čo v žiadnom prípade nemôže zakladať prípustnosť jej vedľajšieho účasti v tomto spore...“.

Ak potom súd prvého stupňa vyhodnotil, že sťažovateľka neuviedla žiadne konkrétne dôvody právneho záujmu na výsledku tohto konania, a na základe ňou tvrdených skutočností dospel k záveru, že nemá na výsledku prebiehajúceho konania právny záujem, keďže jej právne postavenie sa rozhodnutím o návrhu navrhovateľa nezmení, preto jej vstup do konania ako vedľajšej účastníčky na strane navrhovateľa nepripustil, bolo podľa názoru krajského súdu správne, preto sa s odôvodnením uznesenia okresného súdu v celom rozsahu stotožnil, odkázal naň a na zdôraznenie jeho správnosti nepovažoval za potrebné uvádzať žiadne ďalšie skutočnosti, pretože by boli podľa neho len opakovaním správnych záverov súdu prvého stupňa.

Ústavný súd k citovanému dodáva, že predpokladom prípustnosti vedľajšieho účasti v konaní je právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu, t. j. právny záujem na úspešnosti v spore u toho účastníka, ku ktorému pristúpil. O právny záujem ide vtedy, ak rozhodnutím súdu vo veci bude dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva) a poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 140/2005 (70/2006 ZSP), podľa

ktorého aj v prípade vedľajšieho účasti je nevyhnutný právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu a nepostačuje iba záujem morálny či majetkový.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd opätovne konštatuje, že dôvody uznesenia krajského súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností daného prípadu a relevantných procesných noriem. Rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, hoci je pomerne stručné, ale ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať právne názory, ku ktorým všeobecné súdy dospeli v konaní o návrhu na pristúpenie sťažovateľky ako vedľajšieho účastníka pri aplikácii § 93 ods. 1 OSP. Interpretácia zákona, ktorú krajský súd v danom prípade zvolil, nepopiera zásadným spôsobom znenie a účel právnych noriem aplikovateľných v danej veci, keď bol toho názoru, že sťažovateľka neosvedčila dostatočným spôsobom svoj právny záujem na výsledku konania.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (m. m. IV. ÚS 35/02).

Ústavný súd považuje napadnuté uznesenia krajského súdu teda za ústavne akceptovateľné, ktoré nie sú v rozpore s účelom a zmyslom dotknutej právnej úpravy a spôsob, akým v tejto veci rozhodli, nemožno považovať ani za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený a ako taký odporujúci základným právam zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, resp. právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je tiež záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania alebo osoby, ktorá sa domáha pristúpenia do konania v pozícii vedľajšieho účastníka. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (m. m. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil takú príčinnú súvislosť medzi namietaným rozhodnutím a postupom krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré by signalizovali, že k ich porušeniu reálne mohlo dôjsť, a preto ju odmietol v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti v nej uplatnenými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2016